

Handläggare
Ulrika Nilsson
Telefon: 08-50833004

Till
Utbildningsnämnden
2024-02-22

Att främja fysisk aktivitet hos unga

Remiss från stadsrevisionen, RVK 2023/87

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsrevisionen har på uppdrag av kommunfullmäktige granskat hur staden arbetar med fysisk aktivitet med fokus på unga flickor och unga med utsatt socioekonomisk bakgrund.

Stadsrevisionen konstaterar att många av de aktiviteter och insatser som genomförs inte når målgruppen. I syfte att förbättra resultaten föreslås att utbildningsnämnden inför tydliga mål och förväntat resultat för rörelse och fysisk aktivitet under skoldagen samt att målen bryts ner för att tydliggöra ambitionsnivå såväl som för att möjliggöra utvärdering av det fortsatta arbetet.

Utbildningsförvaltningen delar stadsrevisionens bild av att det behövs en ökad tydlighet i det arbete som ska genomföras för att insatserna ska komma upp i en tillräckligt hög nivå för fysisk aktivitet hos stadens barn och unga. Här behövs, menar förvaltningen vidare, även en gemensam kraftsamling och samverkan mellan stadens förvaltningar.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.

Bakgrund/Ärendet

Det råder enligt forskningen ett starkt samband mellan en fysiskt aktiv befolkning och en god folkhälsa. Samtidigt visar flera rapporter att inaktiviteten och stillasittandet ökar såväl globalt som i Sverige. Revisionskontoret konstaterar att få ungdomar når upp till rekommendationerna för fysisk aktivitet. Allra minst rör sig de

äldsta flickorna och ungdomar från socioekonomiskt svaga områden. Stadsrevisionen har fått i uppdrag att granska stadens arbete för att främja fysisk aktivitet hos unga. De nämnder som omfattats av granskningen är idrottsnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden samt stadsdelsnämnderna Södermalm och Skärholmen.

I Stockholms stad utgörs grunden för styrning av arbetet att främja fysisk aktivitet dels av kommunfullmäktiges budget, dels av kommunfullmäktiges idrottspolitiska program. Det övergripande målet är att fler stockholmare ska bli fysiskt aktiva. För att lägga grunden för en fysiskt aktiv livsstil inriktar sig programmet på inaktiva i alla åldrar och särskilt på ungdomar 13-20 år, framför allt flickor, flickor 10-20 år med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning samt barn och unga med utsatt socioekonomisk bakgrund, då dessa grupper enligt studier rör sig minst.

Revisionskontorets bedömning

Revisionskontorets samlade bedömning är att det i de granskade nämnderna finns flera goda exempel på arbete för att främja ungdomars fysiska aktivitet, men för att skapa de bästa förutsättningarna för att nå de individer som rör sig minst så kan arbetet i högre grad struktureras och samordnas mellan stadens verksamheter. Fortsatt noterar revisionskontoret att det finns exempel på etablerade strukturer för samverkan i arbetet med att främja rörelse hos ungdomar i staden, men att en stor del av denna samverkan sker på initiativ av enskilda tjänstepersoner. Arbetet genomförs som enstaka initiativ snarare än som en del av en långsiktig planering.

Revisionen menar att det i stadens skolor främst genomförs breda insatser för att öka den fysiska aktiviteten, även om det finns exempel på satsningar som riktar sig till de prioriterade grupperna. Vidare konstaterar revisionskontoret att utbildningsnämnden genomför aktiviteter för att främja fysisk aktivitet utifrån det ansvar som ges i läroplanen, kommunfullmäktiges budget och det idrottspolitiska programmet. Aktiviteterna sker både förvaltningsövergripande och på enskilda skolor. Det finns i huvudsak en god medvetenhet hos skolledningar och personal om vikten av att arbeta med fysisk aktivitet, men hur skolorna arbetar och i vilken utsträckning varierar. Revisionskontoret menar att det i stor utsträckning saknas tydliga mål och förväntat resultat i utbildningsnämndens och skolornas styrande dokument och att det därför är svårt att utvärdera resultatet av det arbete som utförs.

Avslutningsvis konstaterar revisionskontoret att utbildningsförvaltningens centrala stöd för skolorna i arbetet med att stimulera

rörelse under skoldagen bidrar till kunskapsspridning, men att det finns en risk att det inte resulterar i ett varaktigt arbete vid skolorna om det inte uppmärksammas och prioriteras av skolledningen.

Stadsrevisionen ger utbildningsnämnden följande rekommendationer:

- Införandet av tydliga mål och förväntat resultat i utbildningsnämndens och skolornas styrande dokument skulle underlätta för skolorna i arbetet med att erbjuda rörelse och fysiska aktivitet under skoldagen.
- Nedbrutna mål behövs för att tydliggöra nämndens ambitionsnivå och möjliggöra utvärdering av i vilken mån läroplanens och skollagens skrivningar uppnås i skolornas arbete.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 13 februari 2024. Funktionshindersrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 14 februari 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Folkhälsa är en av vår tids viktigaste framtidsfrågor. Barn och ungas låga fysiska aktivitet utgör en stor hälsorisk. Enligt den så kallade *Pep-rapporten* når endast två av tio barn den rekommenderade mängden fysisk aktivitet per dag.

Förvaltningen har tagit ett samlat grepp och jobbar aktivt med att uppmuntra de kommunala grund- och anpassade grundskolorna med att erbjuda minst 45 minuter fysisk aktivitet under skoldagen. Arbetet med att öka den fysiska aktiviteten på stadens skolor beskrivs i verksamhetsplanen och är en del av förvaltningens ordinarie verksamhetsstyrning. Resultatet följs upp bland annat genom indikatorn i verksamhetsplanen om ”Andel elever som dagligen deltar i en styrd rörelseaktivitet”. Skolorna har också möjlighet att låna aktivitetsmätare från förvaltningen och för att följa upp antal steg som eleverna tar. Resultatet från 2022 visar, likt tidigare år, ett genomsnitt på 6 500 steg per dag vilket motsvarar cirka 30 minuters pulshöjande aktivitet. Skolor som har genomfört mätning under flera terminer visar en ökad vilja och ett engagemang i att hitta nya arbetssätt för att uppnå målet 45 minuter fysisk aktivitet per skoldag.

Skolan har möjlighet till stöd och verktyg i form av nätverksträffar, workshops, föreläsningar och material för att underlätta i det dagliga arbetet.

Stadsrevisionen anser att det kommunala åtagandet för att främja ungas fysiska aktivitet är otydlig och att stadens arbete och de insatser som genomförs inte är tillräckliga för att barn och ungdomar ska uppnå en tillräckligt hög nivå av fysisk aktivitet. Som också revisionen tar upp så finns flera exempel på satsningar som riktar sig mot de prioriterade grupperna, främst i socioekonomiskt svagare områden. Ett sådant exempel är samarbetet mellan kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen kring ”Dansa utan krav”. Ett annat exempel är socialpedagoger som arbetar individinriktat på raster, idrottslärare som arbetar relationsbyggande med tonårsflickor och personal vid elevhälsan som arbetar motiverande med individer med risk för psykisk och fysisk ohälsa.

Förvaltningen ser, liksom stadsrevisionen, att det finns ett behov av att förbättra strukturerna och formulera tydliga mål för att underlätta för skolorna i arbetet med att främja fysisk aktivitet under skoldagen. Det skulle även konkretisera såväl ambitionsnivå som att underlätta utvärderingen av genomförda insatser.

Utbildningsförvaltningen ser också behovet av en ökad samverkan mellan stadens förvaltningar, i arbetet med att möjliggöra en hälsosam livsstil genom fysisk aktivitet för alla barn och unga i staden. Här behövs, menar förvaltningen vidare, en gemensam kraftsamling.

Utbildningsförvaltningen kommer att under 2024 påbörja en ny satsning för att samordna insatser för skolor med socioekonomiska utmaningar så att elever i större utsträckning kan ta del av strukturerade vuxenledda aktiviteter under skoldagen och inom fritidshem och fritidsklubb. I arbetet med att ge elever ökade möjligheter till en aktiv och meningsfull fritid har samarbete med stadsdelsförvaltningar och civilsamhällsorganisationer stor betydelse.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en rapport från stadsrevisionen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen. Beslutet ska justeras omedelbart med hänsyn till svarstiden.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Peter Bragner
Grundskoledirektör
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Revisionsrapport nr 5/2023, Att främja fysisk aktivitet hos unga,
RVK 2023/87

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Joachim Håkansson, Tillförordnad utbildningsdirektör	2024-02-14